

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Onderzoek naar gedrag en welbevinden *in tijden van corona*

Periodieke update,
uitgave 24 november 2020

Lees meer over

2. Vragenlijstonderzoek
gedragsmaatregelen en welbevinden
3. Uit interviews:
Maatregelen wennen omdat het moet
4. Kennisintegratie, notities over onder
andere quarantaine en afstand houden

Vragenlijstonderzoek gedragsmaatregelen en welbevinden

Hoe denken mensen over de coronamaatregelen en wat is de impact ervan op het dagelijks leven? Om dit beter te begrijpen, houden het RIVM en GGD'en een groot vragenlijstonderzoek. Resultaten hiervan worden gebruikt voor het nationale en lokale beleid. De inzichten helpen de overheid om burgers beter te kunnen ondersteunen en informeren. Het vragenlijstonderzoek is inmiddels 7 keer uitgevoerd in 2020.

Coronamaatregelen: draagvlak blijft hoog, ondanks zorgen

Met de snelle toename van infecties in september en oktober schatten mensen de kans om zelf besmet te raken hoger. Uit de zevende ronde van dit onderzoek, dat begin oktober werd uitgevoerd, blijkt dat de helft van de mensen zich zorgen maakt en 3 van de 10 voelden zich hulpeloos, bang en ervaren stress. Deze gevoelsmatige dreiging van

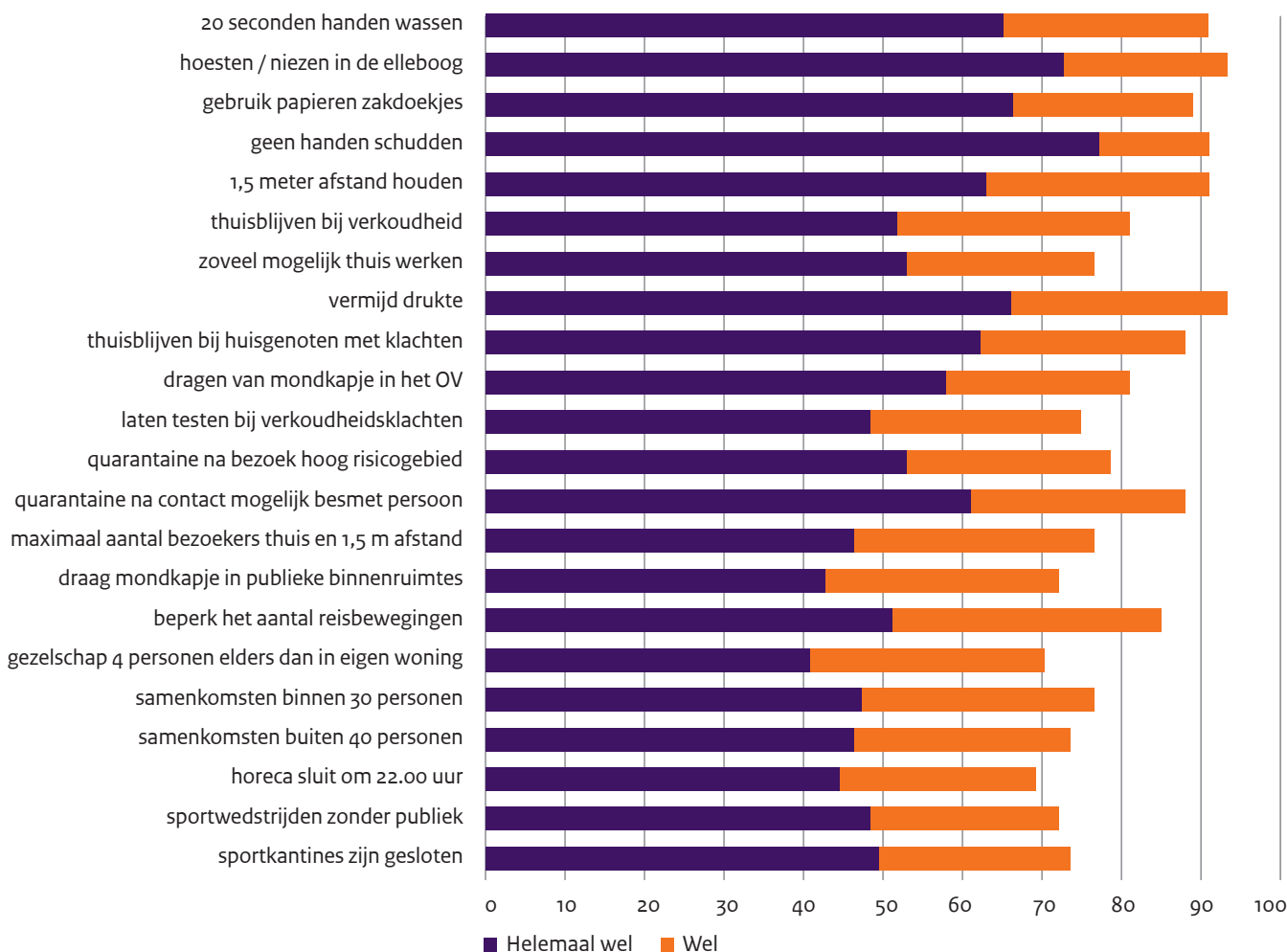
het nieuwe coronavirus kwam daarmee weer op het niveau van april 2020.

Een ruime meerderheid (84%) van de deelnemers vond dat de overheid haar best doet om goede maatregelen te nemen, maar het vertrouwen in de aanpak daalde wel. In vergelijking met het begin van de crisis vonden minder mensen dat besluiten goed worden toegelicht en dat de overheid alle benodigde informatie gebruikt en alle belangen goed afweegt. Ook vond ruim de helft van de respondenten sommige maatregelen onlogisch of moeilijk te begrijpen.

De resultaten van ronde 8 worden eind november verwacht.

Zie voor resultaten van de onderzoeksrondes: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden>

figuur 1 Wat is het draagvlak om zich aan de maatregelen te houden. Meting 7, 30 september – 4 oktober

Maatregelen wennen omdat het moet

Om meer zicht te krijgen op wat coronamaatregelen echt betekenen voor mensen, organiseert het RIVM terugkerende, verdiepende (telefonische) interviews. In september is met 30 respondenten uit het vragenlijstonderzoek gesproken. Hieronder een selectie van hun bevindingen.

COVID-19 houdt geïnterviewden dagelijks bezig

Geïnterviewden geven aan dat het leven met de maatregelen went, maar je er voortdurend mee geconfronteerd wordt: in de fysieke omgeving, door bijvoorbeeld aanpassingen op het werk, in het openbaar vervoer en in de winkel; in de sociale omgeving door bijvoorbeeld keuzes die je moet maken over met wie je wel/niet afspreekt en op welke locatie en ook via berichtgeving in de media. Het wennen aan de maatregelen betekent niet dat het gemakkelijker wordt.

“Tuurlijk houdt corona me dagelijks bezig, want ik heb dit nog nooit eerder meegemaakt en word er op zoveel plekken mee geconfronteerd.”

Afweging wel of niet testen op basis van ‘zelfdiagnose’

Vijftien geïnterviewden geven aan sinds juni klachten te hebben gehad. Zes van hen hebben zich desondanks niet laten testen. Zij vonden testen niet nodig omdat het volgens hen erg onwaarschijnlijk was dat het COVID-19 zou zijn. Redenen hiervoor waren dat de klachten bekend voorkwamen, dat hun klachten te mild waren, dat er op dat moment weinig mensen met COVID-19 waren of dat ze nauwelijks contact hebben gehad met andere mensen.

“Ik had geen koorts en hoorde dat het in de provincie minder heerst dus mijn verkoudheidsklachten zullen wel niet door corona komen.”

Fysiek sociaal contact wordt gemist bij thuiswerken en thuis studeren

Geïnterviewden geven aan dat ze een manier hebben gevonden om prettig thuis te kunnen werken. Voordelen van thuiswerken: meer eigen ritme/ tijd zelf indelen en meer tijd voor het gezin. Nadelen: geen sociaal contact en online werken is niet geschikt voor alle werkzaamheden. Thuis studeren wordt als lastig ervaren door gemis aan structuur en contact met medestudenten/docenten.

Concrete handvatten gewenst voor wat wél mag

De geïnterviewden vinden de maatregelen afstand houden, handen wassen en drukte vermijden nog steeds nodig, maar geven aan dat het opvolgen ervan lang niet altijd lukt. Zelf kunnen ze weinig goede voorbeelden geven over hoe je slim omgaat met afstand houden in een sociale setting. De geïnterviewden geven vrijwel allemaal aan dat het hen lukt om drukte te vermijden, bijvoorbeeld door boodschappen te laten bezorgen en reizen met het openbaar vervoer of winkelbezoek op rustige tijden te plannen. Verschillende geïnterviewden geven aan dat ze graag zouden horen wat wél kan.

Opvallend is dat veel geïnterviewden meewegen in het naleven van de maatregelen hoe ze over komen op anderen. Ze willen geen spelbreker zijn, maar ook niet iemand die de regels ontduikt.

Meer over verdiepend onderzoek door interviews

Meer bevindingen uit deze en eerdere interviewrondes zijn online (<https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/interviews>) te vinden. In de volgende update gaan we dieper in op de rol die deze interviews spelen bij de duiding van onderzoeksresultaten.

Kennisintegratie

Inzichten uit de literatuur, uit nieuw onderzoek en expertise van partnerorganisaties worden samengebracht tot waardevolle kennis voor het starten én volhouden van preventief gedrag om gezond te blijven, juist tijdens de huidige coronapandemie.

Thuisblijven en quarantaine

Om de verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan is het van belang dat mensen die (mogelijk) besmet zijn met het coronavirus in isolatie of quarantaine gaan. Inzicht in hoeveel mensen in Nederland zich aan hun quarantaine of isolatie advies houden en waarom wel/niet, kan de basis vormen voor een strategie om dit gedrag te ondersteunen en faciliteren.

De notitie Naleven van quarantaine en isolatie advies (11 november 2020) beschrijft in hoeverre mensen thuis blijven als ze wegens een (mogelijke) COVID-19

besmetting het advies krijgen in quarantaine of isolatie te gaan.

En waarom gaan mensen in sommige gevallen toch naar buiten terwijl een quarantaine of isolatieadvies geldt? Verder wordt ingegaan op wat mensen zou kunnen motiveren of helpen om wel het quarantaine of isolatie advies op te volgen. Deze analyse is uitgevoerd op basis van

onderzoeksdata uit september en oktober 2020.

1,5 meter afstand houden en drukte vermijden

In welke situatie hebben mensen de meeste moeite met 1,5 meter afstand houden en drukte vermijden, en waarom? En welke oplossingen zijn mogelijk effectief om afstand houden en drukte vermijden te ondersteunen? Beantwoording van deze vragen vindt plaats op basis van vragenlijstonderzoek, interviews en literatuuronderzoek van de RIVM Corona Gedragsunit, aangevuld met ander Nederlands onderzoek naar afstand houden. Meest recent is de notitie 1,5 meter afstand houden en drukte vermijden van 28 september 2020.

Deze en andere kennisnotities zijn te vinden op: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/kennisintegratie>

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Periodiek zullen we een update publiceren.

Voor vragen of suggesties kunt u mailen naar:
coronagedragsunit@rivm.nl.

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

De zorg voor morgen begint vandaag